

BYL ZÁVĚR REDAKČNÍ RADY O VÝZNAMU PROTIZTEČÍ V OBRANĚ STŘELECKÉHO SBORU SPRÁVNÝ?

Ve »Vojenské mysli« čis. 2/56 uzavřela redakční rada diskusi o významu protiztečí v obranném boji střeleckého sboru. Doslova se v závěru uvádí: »Vzhledem na ráz soudobého boje je možné předpokládat, že malé jednotky obránce na směru hlavního úderu nepřítel při použití atomových zbraní a tanků budou mít zpravidla malou naději na úspěch protiztečí. Tento závěr však neopravňuje k pasivitě obránce. Obránce je povinen využít všech prostředků k vedení aktivní obrany.«

Protože se o významu protiztečí v obraně v poslední době mnoho mluví a celkem ne vždy správně, myslím, že by bylo účelné v diskusi pokračovat a neuzavírat ji. Konečně v samém závěru redakční rady je určitý rozpor, když se na jednom místě mluví o malé naději na úspěch protiztečí a na druhé straně se zdůrazňuje povinnost využít všech prostředků k vedení aktivní obrany. Je přece dobře známo, že protizteče jsou jedním z nejdůležitějších projevů aktivity obrany, ať už jde o malé jednotky nebo velké (účelnější by bylo tyto pojmy konkretizovat).

Otázku významu protiztečí v soudobém boji nutno chápat tvůrčím způsobem. Dosti rozšířen je u nás takový názor, že cílem každé protizteče je obnovit původní přední okraj nebo některé postavení. Takto chápáná protizteč bude na směru hlavního úderu nepřítel za použití zbraní hromadného ničení poměrně řídká. Důvody jsou celkem zřejmé. Hromadné použití atomových zbraní na směru hlavního úderu vytvoří takovou situaci, že obránce bude nucen především organizovat pevnou obranu, nahradit ztráty po provedených atomových úderech a k tomu použít většiny svých záloh nebo i druhého sledu. Nutno dále počítat i s tím, že druhý sled bude také napaden atomovými zbraněmi. Tím vším vznikne u střeleckého sboru taková situace, že jen v některých případech bude moci být provedena protizteč s cílem obnovit původní přední okraj hlavního pásma obrany, protože k splnění tohoto úkolu nebude dosti sil.

Ovšem protizteč může mít i jiné cíle a úkoly. Právě v současných podmínkách se protizteče i malých jednotek stávají důležitým jevem na bojišti. Cílem protizteče kromě obnovy předního okraje obrany může dále být

- zpomalit postup útočníka na jednotlivých směrech, upoutat jeho síly a vnutit jim boj v nevýhodné situaci, rozptýlit úsilí nepřítel, aby byl nucen současně plnit několik úkolů, a získat tak alespoň v omezeném prostoru bojiště na určitou dobu iniciativu;
- zlepšit situaci jednotky a jejího postavení ovládnutím důležitého objektu, který byl v předchozím boji ztracen, nebo vůbec k vytvoření vhodnějších podmínek pro další vedení boje.

Protizteče s těmito omezenými cíli, kterými se řeší dílčí úkoly na bojišti, jsou podle mého názoru nutným prvkem obrany zvláště v současných podmínkách bez ohledu, zda se jednotka brání na směru hlavního úderu nebo na směru podružném. A právě v jednotkách mohou být plně uskutečňovány. Uvedu konkrétní příklad: Nepřítel se vklíní do praporečného rajonu obrany na třetím postavení a ovládl důležitou výšinu, která mu umožňuje další rozvinutí útoku. Dosaženou čáru ještě nestačil upevnit. Pro další vedení boje praporu je však nutné znovu výšinu ovládnout. Jakým způsobem bude splněn tento úkol? Bude provádět velitel praporu protizteč? Ano, musí. Nejen velitel praporu, ale už velitel rotý použije k tomu své zálohy. Rychle a prudce provedená protizteč malé jednotky může v tomto případě rozhodnout o výsledku boje. Mohou mít nějakým způsobem na tuto činnost vliv atomové zbraně nepřítel? Je, protože jich nepřítel nemůže použít. Četa a rota není takovým cílem, aby bylo rentabilní použít proti ní atomových zbraní, nehledě ani na těsný dotyk obou jednotek (vlastní i nepřátelské).

Místní protizteče mohou mít značný vliv na situaci na bojišti. Představme si protizteč vedenou silou jedné rotý

s rotou tanků do boků nepříteli. Co musí všechno udělat k jejímu odražení? Vyčlenit síly a prostředky, soustředit palbu dělostřelectva, použít části záloh, soustředit pozornost velení a jiná opatření. To všechno se ve svém souhrnu musí projevit nejen v tom prostoru, kde se provádí protizteč, ale i na jiných úsecích. Je oslabena palebná podpora útoku, spotřebuje se část záloh, které bude nutné obnovit a jichž nebude moci být použito jinde. Tak prudká a rozhodná protizteč, vedená malou jednotkou, musí mít vliv na situaci v tomto prostoru bojiště. Toho pak mohou využít ty vlastní jednotky a útvary, které se brání v ostatních úsecích, zesílit nebo upevnit svou obranu.

Budou také případy na bojišti časté? Myslím, že právě za soudobých podmínek velmi časté. Soudobou bojovou činnost charakterizujeme jako vysoce dynamickou, manévrovou, kdy se situace neustále a velmi rychle mění. V těchto podmínkách budou právě velmi často vytvářeny možnosti k protiztečím s omezenými cíli a naopak do značné míry se komplikuje provedení protizteče druhým sledem sboru nebo divise.

Z uvedených příkladů, myslím, jasně vyplývá, že význam protiztečí malých jednotek neklesl, naopak stoupl. Vyzvednu ještě jedno hledisko, a to velmi důležité — vliv protizteče na morálku vojsk. Smělá a úspěšná protizteč jistě má příznivý vliv na morálku. Voják si uvědomuje, že může svou rozhodnou činností vnutit nepříteli vlastní vůli, že mu může opláčet úder, a to všechno se pak odráží ve vyšší houževnatosti, úpornosti a aktivitě obrany.

Protizteč s omezeným cílem nevyžaduje tolik organizačních příprav jako protizteč druhého sledu divise nebo sboru. Při její přípravě a provedení mohou projevit svou iniciativu zvláště velitelé malých jednotek. Proto by nebylo správné už s výchovného hlediska pochybovat o naději těchto protiztečí na úspěch. Právě v bojové přípravě nutno cvičit jednotky k aktivnímu vedení obrany, k rozhodným protiztečím s omezenými cíli a vytvářet takové situace, aby velitelé pochopili jejich význam a účelnost v soudobém boji.

Obdobně paušálně se odsuzují protizteče v noci. Tvrdí se, že protizteč v noci lze jen těžko provést. To je pravda. Avšak to, co je v boji těžké pro nás, je ještě těžší pro nepříteli. Noční protizteč vyžaduje

důkladné přípravy. Tato práce je však »bohatě odměněna« výsledky protizteče. Jsou známy příklady z Veliké vlastenecké války, kdy protizteč čtyř nebo rot provedená v noci s překvapením dosáhla takového úspěchu, který by ve dne vyžadoval daleko většího úsilí a poměrně značných sil. Za soudobých podmínek je otázka nočních protiztečí ještě významnější. Není proto správné konstatovat, že noční protizteč je velmi těžkou formou boje, nýbrž naopak studovat způsoby jejich provádění, organizace a přípravy. To povede k úspěchu.

Tyto své připomínky jsem pokládal za nutné připojit k závěru redakční rady. Je možné, že některé mé názory nejsou správné. Bylo by však velmi účelné, aby se k této otázce vyjádřili další soudruzi a dospělo se tak skutečně k správnému názoru na opodstatněnost a význam protiztečí v soudobé obraně.

(Podplukovník Michal Spišiak)

Poznámka redakční rady

Redakční rada vítá podnětný článek autorův, jehož základní myšlenky nejsou naprosto v rozporu se závěrem redakční rady VM.

Otázka provádění protiztečí malými jednotkami je stále velmi živá a aktuální. Souhlasíme plně s názorem autorovým, že protizteč bude mít různý cíl, v závislosti na konkrétní situaci, a že protizteče jsou nezbytným a důležitým prvkem soudobé obrany.

Autor ovšem nedomyslel právě tu část závěru redakční rady, kterou cituje. Tam je výslovně napsáno: »...na směru hlavního úderu nepříteli...« a to je v závěru to podstatné. Je jisté, že nepřítel nebude používat atomových zbraní proti malým protiztečným skupinám, ale rozhodně na směru svého hlavního úderu bude jimi před zahájením útoku vytvářet podmínky pro vysoká tempa masově nasazených, zejména mechanizovaných vojsk.

A právě tady, na směru hlavního úderu nepříteli jde o to, správně a reálně posoudit situaci nejen se svého hlediska, ale i s hlediska zámyslu nadřazeného a rozhodnout, zda v daném konkrétním případě není výhodnější a ekonomičtější soustředit úsilí na vytvoření výhodných podmínek pro mocnější úder soustředěnými silami, který má větší naději na úspěch, když předtím jednotky nepříteli byly vyčerpány úpornou obranou na místě.

Ve vědecké diskusi je proto třeba

držet se konkrétně daného tematu, nepaušalovat a neodbíhat od něho. Tím, že se autor ve svém diskusním příspěvku nedrží přesně tematu, t. j. otázky

protiztečí malých jednotek na směr hlavního úderu nepřitele, dochází v jeho příspěvku k nepřesnostem, které mohou i desorientovat.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU GENERÁL-MAJORA J. KNOTKA:

»Několik poznámek k otázkám velení vojskům«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Článek soudruha generála Knotka je beze sporu jeden z mála kritických článků, které se objevily na stránkách našich vojenskoodborných časopisů. Přináší takové množství námětů, které mohou naši vojenskovědeckí pracovníci řešit po delší dobu. I když autor sám uvádí, že si nestavěl za cíl některý z nadhozených problémů vyřešit, nutno jen litovat, že nenaznačil bližší cestu, kterou je nutno se ubírat. Je to totiž jeden z řidkých případů, kdy se staví řada konkrétních problémů, na které se nutno ve vojenskovědecké práci soustředí, čímž jí dává alespoň na nejbližší dobu určitý směr.

Ve svém příspěvku chci diskutovat ke dvěma základním otázkám: k otázce organizace svazků a vyšších svazků a k funkci štábu a velitele střeleckého sboru v soudobém boji. V podstatě souhlasím s autorem, že to jsou jedny z důležitých otázek, které je třeba v oblasti velení vojskům vyřešit. Neshodují se však s metodou přístupu k oběma problémům.

Otázka organizace armády je zajisté, jak i autor správně konstatuje, otázka velmi složitá, aby ji bylo možné řešit »z chodu«. Na VA KG jsme se tímto problémem v užším kroužku zabývali a dospěli jsme k řadě závěrů, které připravujeme k diskusi. Získali jsme však dojem, že naše práce je naprosto spekulativní, i když je podložena přesnými propočty a zdůvodněnými závěry. Proč jsme k těmto závěrům došli? Proto, že otázku organizace jednotek, útvarů, svazků, po případě i svazů není možné řešit u zeleného stolu spekulativními metodami. I když je možné dojít k objektivním závěrům, není možné problém řešit izolovaně od všech ostatních činitelů, především od ekonomiky státu a jejich možností, spojeneckých smluv, strategických názorů na vedení války, charakteru pravděpodobného válčiště a organizace ozbrojených sil pravděpodobného nepřítele. S tím těsně souvisí

i druhá otázka, kterou soudruh generál nadhazuje, otázka jednotného typu divise. Myslím proto, že problém organizace je problém širší, než aby mohl být vyřešen jedním nebo i skupinou pracovníků, že je třeba k němu přistupovat skutečně vědecky, že je třeba si ujasnit všechny činitele s tím souvisící a pak se dopracovat k správným závěrům. Je jasné, že usměrnění této práce je věcí funkcionářů odpovědných za obranu země a ne některého pracovníště.

Proto je potřebné vytyčit tyto ukazatele při řešení organizačních principů ozbrojených sil:

- do jaké míry můžeme počítat s vlastními organizačními principy v rámci spojeneckých závazků, zda možno počítat s různými formami organizace ozbrojených sil;
- do jaké míry může ekonomický potenciál zabezpečit rychlé vyzbrojení armády při přechodu na nové organizační zásady;
- s jakými základními kalkulačními jednotkami a svazky počítat, zda nutno vycházet z platných řádů nebo řády přizpůsobit nové organizaci.

Bez vytyčení těchto směrů činitelů je každá práce na nové organizaci jednotek, útvarů a svazků pouhou utopií, více nebo méně zdůvodněnou subjektivními názory autorů.

Jednotný typ divise je v současné době předmětem zájmu mnohých příslušníků velitelského sboru. Důvody pro jsou nadmíru jasné. Ovšem je mnoho významných důvodů i proti. Nelze, myslím, prozatím prohlásit naprosto jednoznačně, co je správné. Vezměme si na příklad ráz pravděpodobného válčiště. Už první pohled na mapu mluví pro divise různého typu. I povaha soudobé bojové činnosti mluví pro divise různého typu. Podle mého názoru není problémem v jednotném typu divise, nýbrž v pružnosti její organizace. Ideálním řešením bude vytvářet si typ svazku ta-

kový, jaký daná situace vyžaduje. To dnešní organizace našich divisí nedovoluje, protože jsou svazky s přesnou organizační strukturou, stavené podle jednotného klíče. Myslím, že tu nutno hledat kořeny pružnosti organizace. Pokud je možné sledovat názory jiných armád na tuto otázku, přechází se od nepružného typu divise na menší svazky, které lze slučovat podle potřeby, hlavně podle situace a druhu bojové činnosti. Avšak ani tuto otázku není možné vyřešit bez jasného směru, jak postupovat.

Závěrem k této otázce chci jen dodat, že většina vojenskovědeckých pracovníků souhlasí se závěry soudruha generála Knotka, že otázka vyřešení organizace armády (jednotek, útvarů, svazků) skutečně dozrála a že je proto potřebné, aby odpovědní činitelé stanovili jasné směrnice, jak tyto problémy řešit.

V poslední době se mnoho diskutuje o účelnosti mezistupně střeleckého sboru v organizaci taktických velitelství. V sborníku »Práce VA KG« jsme o této otázce psali už začátkem roku. Soudruh generál Knotek v podstatě potvrzuje naše názory, jde však ještě dále a je pro zrušení střeleckých sborů vůbec. Myslím, že tuto otázku nutno řešit ve vzájemné souvislosti se všemi problémy. Zrušíme-li střelecké sbory, nemůže být ve vševojskové armádě 9 až 11 divisí, protože by jim velitel a štáb armády prostě nestačil velet, i kdyby byla armáda vybavena pojiťky, která by byl náš průmysl schopen dodat. Charakter soudobé bojové činnosti otázku ještě více komplikuje. Jak by velitel armády stačil velet na příklad devíti divisím v prvním sledu a dvěma divisím ve druhém sledu, které by byly na frontě 90 až 100 km široké a také tak hluboké. Nutné by to vedlo k dělbě práce uvnitř štábu armády tak, že by byly vytvořeny nejméně dvě operační skupiny, z nichž každá by plnila úkoly velení několika divisím. Když by v armádě bylo divisí méně než 5 až 6, objevil by se větší počet armádních velitelství. Jsem toho názoru, že ani tuto otázku není možné vyřešit bez vyřešení prvního problému, o němž jsem mluvil výše. Za současných podmínek je možné ponechat ve-

litelský stupeň sboru, ovšem nemusel by se účastnit organizace boje jako plánovací orgán. V tom plně souhlasím se soudruhem generálem. V přípravném období by velitelství sboru bylo kontrolně pomocným orgánem, asi tak, jak je jeho týlový štáb. V průběhu boje by pak plnil úkoly velení v plném rozsahu. Na stupni sboru by mohl být vytvořen operativní štáb s menším počtem příslušníků, který by mohl pružně řídit boj svých svazků.

Myslím, že společnou chybou nás všech, kteří se zabýváme řešením otázek soudobé bojové činnosti a problémů s nimi souvisejících je, že jich chceme najednou vyřešit mnoho. Projevuje se to ve všech oblastech vojenskovědecké práce, ať jde o vědecké konference nebo vědecké práce, diskuse a p. Přitom často nestojíme na reálné půdě, protože nám není jasný celkový směr vývoje a jeho tendence. O vojenskovědecké práci se sice hodně mluví, málo se však usměrňuje, a to často svádí na scesti. My příslušníci VA KG jsme vděční soudruhu generálu Knotkovi za jeho podnětný článek, že učinil v tomto směru výjimku. Soustředíme se na vyřešení řady problémů, které ve své práci nadhodil, abychom dále rozvinuli vojenskovědecké myšlení.

Závěrem chci ještě poukázat na jeden nepříznivý jev, který se v oblasti vojenskovědecké práce projevuje už delší dobu, a to, že ti příslušníci velitelského sboru, kteří mají k těmto problémům nejbližší, velitelé svazků, příslušníci jejich štábů, dosud neprojevili zájem o theoretické vyřešení hlavních otázek soudobého boje a operace a ani neřeagují na teorii, až na malé výjimky, vůbec. To nemůže vést k úspěchům, a proto často theoretičtí pracovníci sklouzávají na cestu objevování nových myšlenek stůj co stůj, i když jsou pouhou fantasií. Obracíme se proto na naše velitele, aby se i oni zapojili do práce na theoretickém vyřešení hlavních problémů soudobého boje a operace. Pak společná práce přinese kladné výsledky.

(Zpracoval
podplukovník Michal Spišiak)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA J. KUDRNOVSKÉHO:

»O některých otázkách nových forem velení«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Plukovník Kudrnovský ve svém článku shrnuje aktuální problémy v otázkách velení, kterými se v současné době živě zabývají všichni pracovníci štábů a theoretičtí pracovníci. Naznačuje i některé z nových forem práce štábů, kterými možno zvýšit pohotovost, pružnost a nepřetržitost velení v soudobých podmínkách boje a operace. K větší části vývodů, které autor uvádí, dospěli i kolektivy našich štábů a možno je přijmout za správné a vhodné k dalšímu rozvíjení. O některých autorových závěrech však nutno rozvinout diskusi k ujasnění správného směru jejich dalšího vývoje.

Především v otázce dosažení překvapení v operaci, kterým chceme zmenšit možnost napadení našich vojsk zbraněmi hromadného ničení a znemožnit zesílení obrany nepřítele na směru našeho úderu. Nutno si vědomit, že v současných podmínkách postačí nepříteli několik málo hodin na provedení opatření proti připravovanému útoku a že během tohoto krátkého času může značně změnit situaci na určitém operačním směru. Při současném stavu prostředků průzkumu a vzhledem na tempo technického vývoje v tomto směru nebude možné počítat s tím, že bude možno utajit před obráncem zaujetí útočné sestavy ve výchozím prostoru k útoku. Bude proto nutno pokládat za normální způsob útoku na připravenou obranu nepřítelů útok z chodu. Útok z výchozího položení v dotyku s obranou nepřítelů budeme muset považovat za výjimečný. Aby štáby byly schopny zabezpečit velení i za těchto podmínek, musí se zabývat zvláštnostmi práce štábů při organizaci a řízení bojové činnosti vojsk za útoku z chodu.

Autor se v článku podrobně zabývá s organizací stanovišť velitelství, především s organizací, umístěním a funkcí velitelsko-pozorovacích stanovišť (VPS). Myslím, že je nutno diskutovat o autorových názorech jak na důvod nové organizace stanovišť velitelství, tak na jejich organizační složení a konečně i na jejich funkci. Myslím, že hlavním důvodem k zřízení velitelsko-pozorovacích stanovišť vyšších svazků a svazů nebyla

nutnost zabezpečit velitelům v průběhu operace možnost pozorovat bojovou činnost vojsk. Tuto možnost jim přece dávala i velitelská pozorovatelná jako součást velitelského stanoviště. Hlavní důvod zřizování velitelsko-pozorovacích stanovišť nutno hledat v rozporu, který vznikl mezi zvýšenými tempy bojové činnosti vojsk, zvýšením manévrového charakteru boje, rozšířením pásem činnosti svazů a svazků na jedné straně a současným stavem spojovací techniky, rozhodujícího prvku při zabezpečení pevného a nepřetržitého velení na druhé straně. V současných podmínkách může velitel vyššího svazku nebo armády vidět z pozorovacího stanoviště jen část svého hlavního uskupení a o bojové činnosti většiny svých vojsk musí být informován z bojových hlášení podřízených velitelů nebo z hlášení důstojníků svého štábu. Proto nesmíme hledět ani na VPS jako na nezbytný a neměnný prvek velení. Velitel bude organizovat stanoviště velitelství tak, aby mu zabezpečila pevné a nepřetržité velení. Po této stránce nesmějí být chápány směrnice MNO o velení vojskům jako dogma. Bude-li mít velitel armády výkonu, na velké vzdálenosti spolehlivé pracující pojiťka a bude-li mít k dispozici televizní zařízení, nebude nutno zřizovat VPS a hlavním orgánem velení bude v tom případě velitelské stanoviště.

Nutno uvážit autorův názor na organizační složení VPS armády. Myslím, že z něho mluví příliš duch operačního pracovníka vševojskového štábu a že řeší omezený počet pracovníků štábu jednoznačně na úkor velitelů druhů vojsk a jejich štábů. Je těžko si představit, aby velitel dělostřelectva armády byl schopen s dvěma pomocníky shromažďovat v rychle se měnících situacích v průběhu boje podklady pro své návrhy na použití dělostřelectva a zároveň podle rozhodnutí velitele armády řídit činnost dělostřelectva. Vždyť má velitel zrovna tolik prvků operační sestavy, kolik je vševojskových prvků. Ještě méně lze si představit, jak budou pracovat ženíjní náčelník a náčelník PVO, zcela odtržení od svých pomocníků a orgánů. Sami sotva postačí na

obsahu pojitek, šifrování a dešifrování zpráv. Isolování od svých orgánů, nemožnou své funkce zastat. Uznávání zákona o nezbytné součinnosti a spojeném úsilí všech druhů vojsk v soudobém boji zůstane prázdnou theoretickou frází, jestliže podobnými organizačními chybami podlomíme v základě součinnost a nejúčelnější použití druhů vojsk v boji. Je nutné, aby se konečně k otázce možnosti řízení činnosti druhů vojsk z VPS vyslovili i příslušníci druhů vojsk našich vyšších štábů.

Mám za to, že při organizačním složení VPS musíme vycházet jediné z funkce, kterou tento orgán velení má plnit. Autor sám uvádí, že »těžiště velení se přenáší na velitelsko-pozorovací stanoviště«, aby orgány velení mohly plnit požadavky na ně kladené. Příkladem se plně k názoru podplukovníka Bláhy, který uvádí v též čísle Vojeenské mysli v článku »Za využití nové techniky pro velení svazků a svazů«. Cituji: »Velitelsko-pozorovací stanoviště armády je určeno k přímému řízení nej důležitějších údobí boje a operace. Z VPS vydává velitel armády bojová nařízení přímo vykonavatelům... Proto plní hlavní úkol v rozhodujících fázích operace a VS úkol podružný. Stejný úkol začne VS plnit tehdy, až je zaujme velitel armády.«

Tu je výstižně vyjádřen kvalitativní rozdíl VPS jako nového prvku velení proti staré velitelské pozorovatelně.

Úzká operační skupina na VP se ve své činnosti musela plně opírat o VS jako o hlavní orgán velení. Docházelo k tříštění úsilí štábu a k dvoukolejnosti v jeho práci. Tato skutečnost se odrážela v těžkopádnosti tohoto systému velení. Správně organizované VPS může všechny tyto nedostatky odstranit. Musí však plně převzít shromažďování zpráv o průběhu boje, jejich vyhodnocení, přímé doručení rozkazů a nařízení velitele armády velitelským hlavním prvkům operační sestavy armády, zabezpečovat nepřetržitou součinnost, po případě i podávání bojových hlášení štábu fronty. Velitelské stanoviště se při tom nestane přívěskem, bezvýznamným prvkem. Bude zabezpečovat splnění rozkazů a nařízení velitele armády prováděním kontroly a pomoci u vojsk na bojišti, upevňováním a obnovováním součinnosti, řízením přesunu záloh a druhých sledů, kontrolou provádění opatření k bojovému zabez-

pečení vojsk a udržováním součinnosti se sousedy. Podle pokynů velitele armády bude plánovat opatření pro další bojovou činnost armády. Při tom si každá operace, dokonce každé její období vyžádá v některém oboru odlišného rozdělení úkolů mezi VS a VPS.

K plnění hlavního úkolu velení ve všech oborech činnosti štábu, jak je podle řádů uvádí autor, přirozeně nepostačí tak úzká skupina funkcionářů. Bude tedy musit být operační skupina velitele armády na VPS rozšířena o pomocníky hlavních funkcionářů a styčné důstojníky, kteří zabezpečí funkci VPS jako hlavního orgánu velení až do jeho opětovného splnutí s VS. Jejich počet musí být ovšem přísně regulován, ale není důvodů k jeho omezování stůj co stůj. Vždyť v prostoru, kde bude VPS armády umístěno, bude v útočném boji při našich organizačních počtech svazků a jejich průměrném zesílení posilovacími prostředky tato střední hustota osob, dopravní a bojové techniky: Na 1 km fronty a do hloubky 6 km od čáry dotyku 2100 osob a 375 bojových a dopravních vozidel, t. j. na 1 km² 350 osob a 65 bojových a dopravních vozidel.

Myslím, že několik pracovníků štábu armády a vozidel nijakým závažným způsobem nezvýší tuto hustotu a přitom může rozhodujícím způsobem přispět k zabezpečení přímého a nepřetržitého velení.

Autor se ve svém článku zmiňuje o problému slučování dokumentů a vcelku jej nedoporučuje. Volí však jako přípustné pro slučování ty případy, kdy slučování dokumentů rozhodně účelné nebude. Praxe již ukázala, že je vhodné slučovat plán protiatomové a protichemické ochrany. Myslím však, že nebude účelné slučovat s nimi plán ochrany proti biologickým bojovým prostředkům. Opatření ochrany proti těmto prostředkům spadají v rozhodující míře do působnosti zdravotnického oddělení týlu armády; bude proto účelné plánovat opatření proti biologickým bojovým prostředkům ve štábu týlu.

Zrovna tak plán operačního maskování a plán osvětlování bojiště řeší opatření svým účelem, prostředky i orgány, které je uskutečňují, naprosto odlišná; jejich spojení nepřinese žádné zlepšení v práci štábu.

(Zpracoval
podplukovník Branislav Trnkócy)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PODPLUKOVNÍKA J. DOLEŽALA

»Organisace spojení v týlu vševojskové armády«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Podplukovník Doležal se ve svém článku pokusil tvůrčím způsobem řešit v základních rysech problém spojení v týlu vševojskové armády. Jeho článek je kladným příspěvkem k řešení této ožehavé, dosud opomíjené, ale přitom velmi důležité otázky. Vzhledem k tomu, že organisace týlového spojení nebyla dosud podrobně propracována a článek podplukovníka Doležala je v podstatě první obsáhlejší prací v tomto oboru, pokládáme za nutné zmínit se podrobněji o některých otázkách, které autor neřeší nebo řeší povšechně. Autor ve svém článku hledá usnadnění v řešení organisace spojení v týlu armády, tak, že navrhuje zapojovat různé orgány velení týlu i týlových útvarů a zařízení na spojovací osy velitelského spojení armády a frontu. Domníváme se, že toto řešení není správné proto, že tyto osy mohou být jednak prostorově odlehle, jednak budou plně zatíženy hovory velitelů a jejich štábů.

Dalším nedostatkem je, že autor vůbec nebere v úvahu nutnost mít zabezpečeno spojení se záložním druhým sledem polního velitelství armády.

Nesouhlasíme také s řešením uvedeným v příloze 2, kde operační skupina štábu týlu je zapojena do radiové sítě náčelníků AVAS a automobilní dopravní prapory do radiové sítě týlu ARS.

Při organizaci spojení je především nutno přihlížet k funkci činnosti jednotlivých účastníků spojení. Operační skupina štábu týlu bude vysílána k zabezpečení splnění zvlášť důležitých úkolů na rozhodujících směrech, jako je na př. u ARS. Proto je třeba, aby náčelník týlu armády měl přímé spojení s operační skupinou štábu týlu na radiovém směru, nebo v případě, jak uvedeno na příloze 2, by bylo vhodnější řešení v zapojení operační skupiny štábu týlu do radiové sítě týlu ARS. S automobilními dopravními prapory není třeba organisovat přímé spojení od štábu týlu armády. Jsou rozmístovány v prostoru AZZ a COAZZ a náčelník týlu jim může velet skrze tyto orgány týlu.

Rovněž vyžaduje upřesnění a rozvedení organisace spojení hlásné služby v armádním týlu a organisace spojení v AZZ. Ve svém diskusním příspěvku

podáváme své názory na řešení těchto otázek.

V článku podplukovníka Doležala není kalkulováno ani rozvedeno potřebné spojení v armádním týlu k rychlému vyhlášení atomového poplachu. Atomový poplach bude sice vyhlášen všemi po ruce jsoucími prostředky, aby signál atomového poplachu co nejrychleji pronikl do celého armádního týlu. Při soudobém nedostatečném vybavení týlu vševojskové armády radiovými přijímači je nutno vyhlášovat atomový poplach v armádním týlu dosavadním linkovým a radiovým spojením. Vzhledem k tomu, že není možné klást požadavek na vybudování linkového spojení se všemi týlovými útvary a zařízeními v armádním týlu a že neustálý provoz na radiových stanicích není vždy možný (v přípravném období a p.), není v armádním týlu zabezpečeno rychlé vyhlášení atomového poplachu. To je vážný nedostatek v organizaci protiatomové ochrany v armádním týlu. Za současného vybavení armádního týlu, hlavně v přípravném období, bude tak atomový výbuch signálem atomového poplachu v armádním týlu. Kromě radiových přijímačů u druhého sledu polního velitelství armády, týlových stanovišť velitelství svazků a pozorovatelů určených z počtu jednotlivých týlových útvarů a zařízení nemá týl zvláštní orgány a prostředky pro hlásnou službu. Vybavení týlu těmito pojítky je ve skutečnosti improvisací, která nezabezpečuje splnění jedné zásady protiatomové ochrany armádního týlu: »včasné uvědomění příslušníků týlu o nebezpečí atomového napadení«. Tento nedostatek bude pak mít dalekosáhlé následky pro bojeschopnost týlu po jeho napadení atomovými zbraněmi.

K zabezpečení včasného uvědomění všech týlových útvarů a zařízení v armádním týlu o atomovém nebezpečí navrhuje:

K druhému sledu polního velitelství armády kromě dosavadních pojítek navrhovaných podplukovníkem Doležalem připláňovat hlásku 1+6 osob.

Organicky vybavit

— **velitelství AZZ** jednou hláskou, 4 radiovými přijímači (3 radiovými přijímači pro potřebu COAZZ),

- **velitelství POS** — 4 radiovými přijímači (z toho 1 pro potřebu POS a 3 pro ČOPOS),
- **zdravotnický prapor zvláštního určení** — 1 radiovým přijímačem,
- **pohyblivou zálohu materiálu** — 1 radiovým přijímačem (vzhledem k tomu, že pohyblivá záloha materiálu bude stále naložena na autech, a vzhledem k celkové tonáži obsáhne okolo 100 aut, je možné zde využít radiového přijímače automobilního dopravního praporu),
- **velitelství automobilních dopravních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. celkem 3 až 4 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních provozních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 3 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních stavebních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 2 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních mostních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 2 radiovými přijímači,
- **uskupení polních jatek, polních pekáren a dílenských prostředků v prostoru AZZ a ČOAZZ** — celkem 4 radiovými přijímači,
- **náčelníky zásobovacích stanic** — celkem 3 radiovými přijímači,
- **hlavní sklady v AZZ** — celkem 5 radiovými přijímači.

To znamená celkem v armádním týlu asi 33 radiových přijímačů. Organickým přidělením těchto radiových přijímačů k týlovým útvarům a zařízením bude zabezpečeno včasné a rychlé vyhlášení atomového poplachu v armádním týlu.

Podplukovník Doležal se ve svém článku nezabývá podrobněji otázkou spojení uvnitř armádní zásobovací základny. Armádní zásobovací základna je jedním z nejdůležitějších prvků operačního týlu a na její správné organizaci a přesné činnosti závisí splnění úkolu včasného a plynulého materiálního zabezpečení vojsk. Proto otázka velení AZZ a s ním přímo související otázka spojení s AZZ a uvnitř AZZ jsou velmi důležité. AZZ v celkovém systému práce operačního týlu plní především funkci dopravní. Zásoby materiálních prostředků přicházejí od frontu hlavně po železnici, jsou v AZZ překládány na automobilní dopravní prostředky, aby byly přisunuty do vojskového týlu nebo dočasně uloženy ve skladech AZZ. To je podstata práce činnosti AZZ

a je třeba i s tohoto hlediska posuzovat problém spojení. Náčelník AZZ je orgánem náčelníka týlu armády, který jeho činnost řídí operativně, ponecháváje náčelníku AZZ dostatek iniciativy při provádění pokynů náčelníka týlu armády. Náčelník týlu armády neuplatňuje svůj vliv na činnost všech týlových útvarů a zařízení rozmístěných v prostoru AZZ přímo, nýbrž prostřednictvím náčelníka AZZ, který nejlépe a do všech podrobností zná skutečnou situaci AZZ jako celku. Z tohoto důvodu nesouhlasíme s názorem podplukovníka Doležala, který kladě požadavek zabezpečení linkového a radiového spojení druhého sledu polního velitelství armády s vojenskými správci zásobovacích stanic (požadavek spojení s »velitelstvími vykládacích stanic« není správný, protože vykládací stanice může tvořit i kterékoli volné místo na železniční trati) a radiového spojení druhého sledu polního velitelství armády s automobilními dopravními prapory.

Souhlasíme s autorem v tom, že za organizaci spojení v týlu armády je plně odpověden náčelník štábu týlu armády. Máme však za to, že by nebylo účelné, aby odpovídal též za organizaci spojení uvnitř AZZ. Pokládáme to za neúčelné především proto, že je nutno předpokládat, že AZZ musí být v činnosti určitou dobu před zahájením operace, a to ještě dříve, než bude armádě znám její úkol. Budou proto časté případy, že armáda přeskupující se z hloubky převezme AZZ již rozvinutou a s určitými zásobami materiálních prostředků. Z tohoto důvodu nemůže ani náčelník štábu týlu armády nikterak uplatnit svůj vliv na organizaci spojení uvnitř AZZ. Proto se domníváme, že by bylo daleko účelnější a že by také více odpovídalo situaci, aby za spojení uvnitř AZZ odpovídal náčelník AZZ a aby AZZ byla organicky vybavena určitými nezbytnými pojítky.

Jen stručně naznačíme možnou organizaci spojení uvnitř AZZ a z toho vyplývající potřebu pojítek.

a) Linkové spojení

Linkové spojení bude hlavním druhem spojení v AZZ. Musí zabezpečit nepřetržitě řízení provozu AZZ, t. j. především řízení dopravy uvnitř AZZ a řízení nakládacích a vykládacích prací. Bude proto třeba organizovat linkové spojení k nejdůležitějším skladům, k automobilním dopravním praporům, k zásobovacím stanicím a k orgánům

zabezpečujícím silniční provoz v AZZ. K tomuto spojení se plně využívá stálého vedení a ovšem i železničního spojení. Předpokládáme-li, že by 90% požadavku bylo kryto stálými linkami, bylo by třeba AZZ vybavit přibližně 120km polního kabelu. Navrhujeme však, aby těchto 10 souprav K-12 bylo přiděleno 2 stavebním družstvům. Tato úspora personálu je odůvodněna zvláštnostmi rozvíjení AZZ.

Dále by bylo třeba, aby AZZ byla vybavena 1 telefonní ústřednou 40x, 1 telefonní ústřednou 20x, 3 dálnopisy, 2 RV pro spojení se štábem týlu armády a s ČOAZZ.

b) Radiové spojení

Radiové spojení bude nutno organizovat hlavně pro spojení v ČOAZZ, kde nebude k dispozici dostatek linek. Radiových stanic určených k tomuto spojení může být do doby rozvinutí ČOAZZ použito jako zdvojení linkového spojení v AZZ. Celá potřeba radiových stanic bude činit 5 RM a 1 radiový přijímač (zabezpečující spojení náčelníka ČOAZZ s odděleními hlavních skladů a s automobilními dopravními útvary v ČOAZZ).

c) Pohyblivá pojítka

Spojení pohyblivými pojítky zdvojuje radiové a linkové spojení a k značnému počtu týlových útvarů a zařízení AZZ je jediným druhem spojení. Kromě toho musí mít náčelník AZZ zabezpečeno spojení pohyblivými pojítky se štábem týlu armády, s náčelníkem ČOAZZ a s náčelníkem FZZ.

Celková potřeba pohyblivých pojítek činí 3 spojovací letouny (vrtulníky) a 10 až 12 motocyklů.

Závěrem možno konstatovat, že by AZZ měla být organicky vybavena spojovací jednotkou v síle přibližně spojovací rotý.

Shrnujeme: Ve svém diskusním příspěvku jsme se zaměřili hlavně na kritiku těch otázek, které podle našeho názoru jsou řešeny jen povšechně nebo které nejsou vůbec řešeny. Přesto je článek podplukovníka Doležala hodnotným příspěvkem a s mnohými jeho vývody plně souhlasíme.

(Zpracovali

podplukovník Bohumír Oliva
a major Vojtěch Machulda.)